

(*AlcM* I, dues accs.; II, hapax, potser no existeix), suggeriria més aviat *clotxa* 'clotet'. La major part de la documentació fornida pel *DAG*, correspon a l'altre *clotxa* (= angl. *cloak*, fr. ant. *cloche*, -*ke*), però la de l'inventari vigatà de 1644, § 2, correspon manifestament a aquesta: «item, una bacina y jarro de estany de *clotxa*, venut»; també la § 4.—¹⁶ L'acc. 'closca' en hapax que *AlcM* coneix de segona mà pel *DAG*, i que aquest treu d'un text, *Palinòdia*, que ningú no ha comprovat, d'identificació incerta fins per als més erudits, i d'autenticitat ben qüestionable. Sembla ser una ed. de c. 1800, feta a Palma de M.; potser una *Palinòdia de Febronio* que cita JqMBover (II, p. 664). Fins i tot si fos cita suficient i ben feta restaria dubtós el sentit de 'closca' en el context brevíssim «la tortuga se recullí dins sa *clotxa*», primer perquè es pot tractar d'un ús figurat (la closca del queloni s'assembla a una cadolleta de roca), després perquè es pot tractar del forat en què viu la tortuga. En últim terme ni si s'assegurés que aquí vol dir pròpiament la closca, és evident que aquest hapax no val res com a base d'un article de diccionari, i menys encara fer acceptable cap etimologia (que de més a més és dolenta per a tots els altres sentits, i fonèticament inacceptable fins per a aquest). —¹⁷ De tota manera, cal deixar en suspens la indagació dels detalls fins que es disposi de documentació antiga. No descartem que el primer membre pugui ser àrab (el segon de tota manera no, ja per raons estructurals, fins si hi hagués cap indici que la *ç* és apitxament de *ğ*, que no n'hi ha cap, car la grafia en *-oig* és ultracorrecció a la manera de *cloja* per *clotxa*); de tota manera no es percep cap pista en aquest sentit, car *Ibn 'fill'* no es congeniarà amb *clotxa* ni amb cap derivat d'aquest. *Vala*-deu ser alteració de *Vana*-o viceversa, això més versemblant, podent ser aquest una simple dissimilació. Potser VALLE KLOTTIAE 'vall de la clotxa' o alguna altra combinació a base de VALLEM o de VALLUM (pl. VALLA) 'fossat', 'clos'. O bé PINNA KLOTTIAE 'penya del cocó o clotxa', amb arabització de la P- (i llavors en *Vala*-*ghi* hauria alhora dilació i contaminació per *vall*?) Potser una inspecció dels dos llocs donaria un indici sòlid en el dubte semàntic. Notem que la *o* afegida en la *Colocha* d'Ayódar és també versemblant que resulti d'arabisme.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
clota, *clotada*, *cloterada*, *clotegall*, *clotell*, *clotet*, *clotella*, *clotar*, *la Font Clotada*, *clotós*, *clotal*, *clotall*, *clotam*, *cloter*, *clotera*, *cloterall*, *cloterell*, *clotó*, *clotut*, *clotejar*, *enclotar*, *enclotada*, *enclota*, *encloterar-se*, *encloterat*, *reclot*, *clotxa*, *Font Clotxal*, *clotxeta*, *clotxó*, *clutxola*, *enclotxar*, *enclotxamosques*, *reclotxa*.

CLÒTXINA, 'espècie de musclo o petxina', mot valencià d'ascendència mossàrab, germà de l'it. *chiòcciola* 'caragol', i potser del mossàrab *qáuqana* id.: pro-

vinents del ll. vg. *CLÖCĪLA, alteració del ll. COCHLEA id. (forma adoptada del gr. *χοχλας*). □ 1.ª doc.: 1851, dicc. d'Escriv.

Aquest grafia *clògena* (que en el seu sistema s'entén *clòtxena*) i remet a *petxina*. L'ús del mot s'estén des de l'Ebre fins a la Marina d'Alacant: Mestre i Noè, en efecte, registra *clòtxina* 'petxina' a Tortosa (*BDC* III, 92). JGiner i March ho posava en la llista dels mots valencians desusats a Barcelona i sense equivalència exacta en català central («El Camí», 14-iv-1934); el 1935 em confirmava que s'usa a la capital val., a Carlet, etc. Jo també ho he oït a valencians: *klòçines* (semblava en el sentit de 'musclos'),¹ a La Nucia (1963, entre Altea i Guadalest), amb *ç* sorda, important, perquè allà no apitxen. Però el naturalista A. Boscà (*GGRV*, vol. general) precisava que els *mejillones* cast. i *musclos* cat. es diuen en val. *clòtxines negres*. Al Palmar: «a l'Albufera hi ha *klòçines* que van caminant per baix del fang: mollusc que trau poca molla i la *còrfa* va caminant; no són bones, tenen gust de fang, però els patos en mengem» (1962).

L'etimologia ja la vaig indicar concisament en el *DCEC*, s. v. *pechina*. No féu referència Schuchardt al mot valencià en tractar de l'origen de l'it. *chiòcciola* en les *Romanische Etym.* II, 30; aquest és un mot cabdal de l'idioma, constant en la seva història des de Boccaccio i Cellini (primer en accs. translafícies), que des dels orígens és nom del caragol; a Val di Chiana, en forma fonètica més conservadora, *cròccella*, *scròccella*, com a nom d'un recipient, engad. *crousla* 'closca d'ou, de nou'; i ja explicà que es tracta d'una base *CLOCILA (o *CLOČULA) resultat d'un compromís entre dues evolucions fonètiques divergents entre les del ll. COCHLEA: d'una banda un *CLOCA, de l'altra un *COCĪLA.

Aquesta última en efecte és una evolució que ja es pot esperar en la combinació complexa KLI: cf. CAPREONE > *cabiró*, CONFLUENTES > fr. *Confolens*, CLÖCCA > cast. *clueca* > cast. dial. *culeca*, *PORTRIONEM > *Pontiró* (*EntreDL* II). De fet la metàtesi *clocea* de COCHLEA es troba ja en llatí vulgar (també la documentà Schuchardt); i compromisos semblants entre les variants llatines vulgars del mot foren ben documentats per Graur (*Rom.* LVI, 106-7): els mss. de Palladi porten *cloclea* coincidentment en dos passatges, forma comparable al fr. vg. *bloucle* per *boucle* (en part tornat *blouque*). En conclusió l'existència de una variant ll. vg. *CLOCĪLA s'ha de donar com a segura, resultant de la combinació dels documentats *clocja* i *cocila*, majorment trobant-se també un *clauclos* en glosses (*CGL* v, 278.11). I de *CLOCILA sortiren d'una banda l'it. *chiòcciola*, per l'altra el val. *clòtxena*, aquest amb dissimilació entre les dues consonants, el mot italià amb l'acostumada velarització de la vocal davant *i*: *débole*, *fièvole*, *-évole* -IBILIS.

Aquesta paraula valenciana res no té a veure amb *clotxa* (vegeu els articles *CLOT* i *CLOQUER*), i probablement hi té poc a veure (res o secundari) *clauquilla*, fr. *coquille*, per als quals veg. ací *CARAGOL*. *Clòtxina* és un mossàrabisme, amb el tractament de -c-